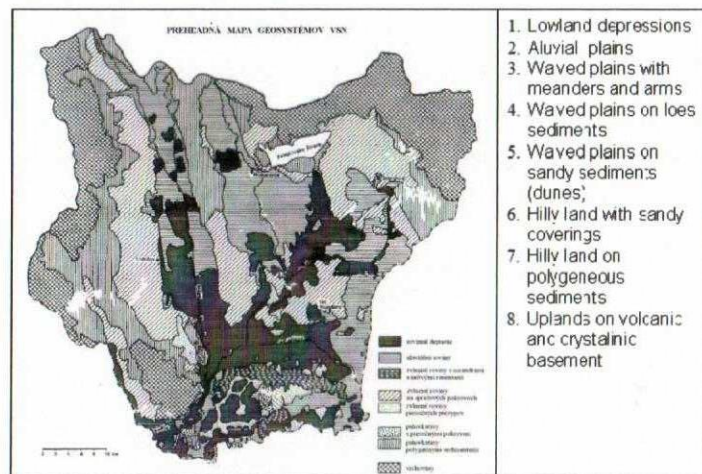

Összevetve a mikroreliefet – a depressziókat – és az agyagos talajt, egyértelmű, hogy a belvizek és az árvizek sokáig a talaj felszínén maradnak, nem tudnak hová elfolyni. Ugyanakkor szárazság idején a talaj repedezik. Mindez alapvetően meghatározza a Kelet-szlovákiai-síkság felhasználásainak buktatóit. A tulajdonosok és a döntéshozók a múltban, de a jelenben sem vették mindig figyelembe ezeket, ami számos hibás, nagy anyagi ráfordítást igénylő – a mezőgazdasági megművelés intenzifikálására irányuló – döntéshez vezetett, nem megfelelő eredménnyel.

A síkság optimális felhasználására és értékei fenntartására számos alkalmazott tudományos projekt irányult, különböző eredménnyel. A kutatásaink alapján természetesen a területen a tájökológiai komplexumok egész tarka sorát tudtuk jellemezni. Tehát a síkság azon részeit is, amelyeket e döntések nem érintettek, vagy a felhasználók feladták a harcot, vagy okosabbak lettek. Ezek egyedülálló természeti értékeket tartottak fel az utókor számára.

A Kelet-szlovákiai síkság tájökológiai komplexeinek vázlata.

Meghívó

a

Debreceni Hidrobiológus Fórum - 2018 címmel tartandó rendezvényre

Helyszín:

Debreceni Egyetem, Ökológiai Épület, Woynárovich Elek terem,
Debrecen, Egyetem tér 1.

Időpont:

2018. december 6. (csütörtök) – 13.00 – 16.30 óra

A Kelet-szlovákiai-síkság ősi vízfolyása, a Tice meanderei, holtágai és holtmedrei.

*Hidrozoológia Kihelyezett Tanszék jön létre
a DE TTK és a NAIK HAKI közötti együttműködés keretében
a Hidrobiológus MSc képzés támogatására*

A rendezvény fővédnöke:
Prof. Dr. Kun Ferenc dékán

Szervezők:

Debreceni Egyetem, Természettudományi és Technológiai Kar,
Biológiai és Ökológiai Intézet, Hidrobiológiai Tanszék
Magyar Professzorok Nemzetközi Szövetsége (MPNSZ)
Magyar CHIRODON Alapítvány
Magyar Haltani Társaság

MTA DAB Biológiai és Környezettudományi Szakbizottság, Hidrobiológiai Munkabizottság
Kossuth Lajos Tudományegyetem Baráti Köre Egyesület

Program

Levezető elnök:

Dr. Dévai György, professor emeritus, Debreceni Egyetem, TTK BÖI, Hidrobiológiai Tanszék

13.00 – 14.20:

Köszöntők

Prof. Dr. Kun Ferenc, egyetemi tanár, DE Természettudományi és Technológiai Kar dékánja

Prof. Dr. Besenyei Lajos, rector emeritus, a Magyar Professzorok Nemzetközi Szövetségének elnöke

Megállapodás aláírása a Debreceni Egyetem és a NAIK Halászati Kutatóintézet között

Hidrozoológia Kihelyezett Tanszék létrehozásáról (Dr. Nagy Sándor Alex)

Dr. Kun Ferenc, dékán (DE Természettudományi és Technológiai Kar, Debrecen)

Halasi-Kovács Béla, intézetigazgató (NAIK Halászati Kutatóintézet, Szarvas)

Előadások

A Kelet-szlovákiai-síkság vízháztartásának tájékológiai elemzése

Prof. Dr. Miklós László, egyetemi tanár, UNESCO Department, FEE TU Zvolen, Slovensko, a Magyar Professzorok Nemzetközi Szövetségének alelnöke

Dr. Bíró Péter köszöntése 75. születésnapja alkalmából

Dr. Antal László, egyetemi adjunktus, Debreceni Egyetem, TTK BÖI, Hidrobiológiai Tanszék

Dr. Kiss Keve Tihamér köszöntése 75. születésnapja alkalmából

Dr. Grigorszky István, egyetemi docens, Debreceni Egyetem, TTK, BÖI, Hidrobiológiai Tanszék

Prof. Dr. Miklós László köszöntése közelgő 70. születésnapja alkalmából

Prof. Dr. Besenyei Lajos, rector emeritus, a Magyar Professzorok Nemzetközi Szövetségének elnöke

14.20 – 14.30:

A DE TTK Hidrobiológiai Tanszéke és a Magyar CHIRODON Alapítvány pályázatainak eredményhirdetése és a díjak átadása

Dr. Nagy Sándor Alex, egyetemi docens, a DE TTK BÖI Hidrobiológiai Tanszék vezetője

Dr. Kátai János, egyetemi tanár, a Magyar CHIRODON Alapítvány Kuratóriumának elnöke

Középiskolások pályamunkái

Zajác Eszter – Márkus Hanna – Kurucz Blanka (DE Kossuth Lajos Gyakorló Gimnáziuma és Általános Iskolája, Debrecen): A szitakötők levedlett lárvabőrökének gyűjtése a Nagyfa-dűlői-Holt Tiszán (Egyek) **1. díj**

BSc hallgatók pályamunkái

Török Dávid (BSc hallgató, DE TTK Hidrobiológiai Tanszék, Debrecen): A két hazai *Calopteryx*-faj párzási viselkedése **1. díj**

MSc hallgatók pályamunkái

Ujvárosi Timea (MSc hallgató, DE TTK Hidrobiológiai Tanszék, Debrecen): A szitakötő-fauna (Insecta: Odonata) összetétele a Keleti-főcsatorna hajdúszoboszlói szakaszán és a környező vizekben. **1. díj**

14.30 – 14.50: Szünet

Levezető elnök:

Dr. Grigorszky István, egyetemi docens, Debreceni Egyetem, TTK BÖI, Hidrobiológiai Tanszék

14.50 – 15.20:

Az 1. díjas pályamunkák bemutatása

Zajác Eszter – Márkus Hanna – Kurucz Blanka: A szitakötők levedlett lárvabőrökének gyűjtése a Nagyfa-dűlői-Holt Tiszán (Egyek)

Török Dávid: A két hazai *Calopteryx*-faj párzási viselkedése

Ujvárosi Timea: A szitakötő-fauna (Insecta: Odonata) összetétele a Keleti-főcsatorna hajdúszoboszlói szakaszán és a környező vizekben

15.20 – 16.10:

Szakmai előadás és élménybeszámoló

Tápelemforgalmi kutatások a fenntartható horgászati hasznosítás jegyében

Dr. Mozsár Attila, tudományos főmunkatárs, NAIK Halászati Kutatóintézet, Szarvas

Tudományos és kulturális tapasztalatok és élmények Kanadában és Japánban

Prof. Dr. Mezey Pál Géza, egyetemi tanár, Memorial University of Newfoundland, Canada, a Magyar Professzorok Nemzetközi Szövetségének alelnöke

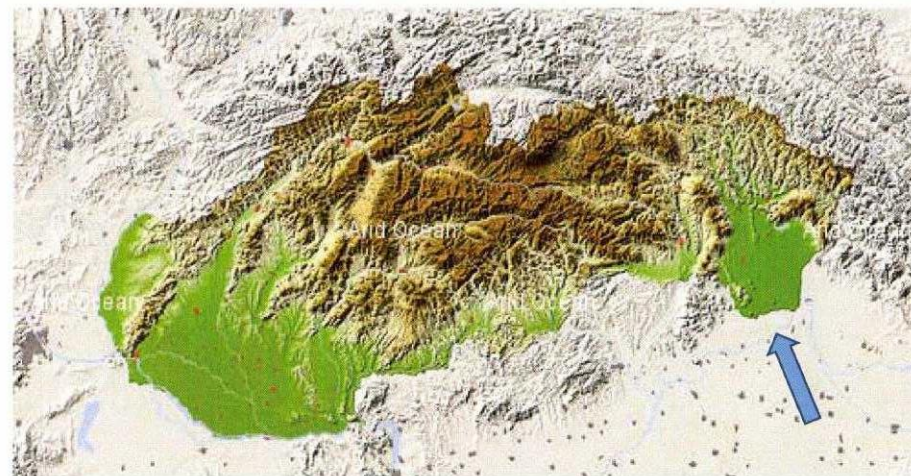
16.10 – 16.30: Kérdések, hozzászólások

A Kelet-szlovákiai-síkság vízháztartásának tájékológiai elemzése

Miklós László

A vízháztartás tájékológiai feltételeit az edény jelenti, amelyben a víz tartózkodik és mozog – ez pedig maga a TÁJ, és pedig geoszisztémái értelmezésben. Az egyszerű magyarázat: a H₂O, mint folyadék úgy jelenik meg, olyan tulajdonságokat vesz fel, olyan hatásokat vált ki, mint amilyen az edény alakja, anyaga, struktúrája, amit tesznek az edényben élő és működő szervezetek, társulások – beleértve természetesen az emberi társadalmat is. Ebből az is következik, hogy ha az edényben meglévő és mozgó vizeket az ember elképzelései szerint szeretnénk kezelni – használni, védeni – elsősorban az edényt és az edény körül sürgölődők elképzeléseit kell alaposan ismernünk és harmonizálnunk. Természetesen mind az edény, mind a körülötte sürgölődők társasága rendkívül összetett rendszer, nemkülönben ezek kölcsönhatásai. E tények tiszteltben tartása egyértelműen megkívánja az integrált tájmenedzsment alkalmazását.

A sík tájak mindenhol az emberi tevékenységek fő színterei, ezért a síkságok, mint a vizek edényei különös figyelmet érdemelnek. Szlovákiában három síkságot tartunk nyilván. Ezek (nyugatról keletre) a Hegyháti-síkság (Záhorská nížina), Dunamenti-síkság (Podunajská nížina) és a Kelet-szlovákiai-síkság (Východoslovenská nížina, ezelőtt Tiszamenti-síkság – Potiská nížina). E három síkság a laikusok, de még a politikusok és a döntéshozók számára is – a térképre nézve – egyforma, monoton, egyszerű szerkezetű vidéknek tűnhet. Viszont a tengerszint feletti magasságon kívül minden szempontból – természeti, gazdasági és társadalmi szempontból is – teljesen eltérő tulajdonságokkal bírnak. E különbségek alapvető és elsődleges oka a **vízháztartás** különbözősége.

Szlovákia domborzati képe, a Kelet-szlovákiai-síkság megjelölésével.

A vízháztartásra természetesen a geoszisztéma minden egyes komponense hatást gyakorol, a Kelet-szlovákiai-síkság esetében mégis két komponens állapotát kell kiemelni: a **makro- és a mikrorelief** jellegzetességeit, valamint a **talaj textúráját**. Ezek döntő módon befolyásolják a síkság térbeli struktúráját.

A **makrorelief** maga a Bodrog vízgyűjtője: egy szélesre tárt legyező, melynek a flihs és vulkanikus agyaggal fedett tollairól lefolyó folyók a Topolya, Ondva, Laborc, Ung és Latorca viszonylagosan kis összefolyási térségre érkeznek. E legyezőről a víz és mindaz, amit magával hoz, ide majd nemhogy egyszerre érkezik, vagy nem érkezik – árvizeket vagy szárazságot okozva. E nagy folyók hordalékai agradációs töltéseket építettek ki maguknak, amelyek a folyók közti területet körülzárták és így depressziókat alkottak. Ezek alacsonyabban fekszenek, mint a folyók partjai, tehát sem a belvizek, sem az áradások vizei nem tudnak visszajutni a folyókba. Ehhez hozzájárulnak még a homokbuckák, a Tice meanderezése és az árvizek ellen épített töltésrendszer, amelyek egész sor **mikrodepresszió**-rendszer alakítottak ki.

A térség **talajtextúrája** uralkodóan agyagos, a legyező hegykoszorújának flihs anyagából adódóan. Ez a víz beszívargását gátolja.